

DVOJBE, SUMNJE I NESANICE AHMEDA NURUDINA

Natjecateljski program 38. Pozorišnih/kazališnih susreta u Brčkom zaokružila je predstava „Derviš i smrt“, odigrana posljednje večeri Festivala, u izvedbi umjetničkog ansambla Narodnog pozorišta Republike Srpske iz Banje Luke. Riječ je, naravno, o komadu utemeljenom na kultnom istoimenom romanu Meše Selimovića iz 1966.-te godine, adaptaciju i režiju potpisuje gost iz Makedonije, redatelj Dejan Projkovski, scenograf je Valentin Svetozarev, kostimografskinja Ivana Ristić, koreograf Olga Pango a kompozitor Goran Trajkovski.

Piše: Mladen Bičanić

Riječ je o široko, na momente spektakularno zamišljenoj ansambl predstavi sa, ponekada, gotovo trideset protagonisti na pozornici, svatko ovdje kao da ima pravo, ili možda potrebu da ispriča svoju priču unutar te izuzetno složene, misaono-poetske prozne strukture tog velebnog romana. Ključne role povjerene su Zlatanu Vidoviću, on je glavni lik, Ahmed Nurudin, sumnje, nedoumice i košmari kroz koje on prolazi temeljna su građa na kojoj Projkovski konstruira glavni tok predstave, Željko Erkić se odlič-

no snalazi u roli njegovog jedinog prijatelja, Hasan-a, on je njegov antipod, gotovo neki alter ego, sve ono što bi šejh Nurudin želio biti, a ne može, ili se ne usudi, ili naprsto nije sposoban za takvo preobraženje, a opet, Hasan, na neki način, želi gotovo isto, biti sličan svom prijatelju Ahmedu, ta njihova povezanost, ljubav, bliskost ali i proturječnost, sukob koji će kulminirati tragičnim krajem, ono je što bitno određuje samu predstavu. Što je vrlo blisko onomu što sam Meše Selimović /1910. – 1982./ misli o svom romanu: „Ja sam htio da napišem roman o ljubavi, roman o tragediji čovjeka koji je toliko indoktriniran

da dogma kojoj služi postane suština njegova života: promašio je ljubav, promašiće i život... Derviš i smrt je knjiga o ljubavi i mržnji, dogmi i životu, ličnom i neličnom, izdvojenom i opštem. Dogma i život su stalno u sukobu... Derviš je jedan moj emocionalni i moralni dug. On je neka vrsta nišana mom sjećanju, ali je i spomenik ljudskoj muci...“

A tu ljudsku muku, nije teško prepoznati i u svim drugim likovima: u Bjeguncu Bojana Kolopića, Mula Jusufu Radeta Kostića, Kadiji Duška Mazalice, Kadinci Anje Ilić, Muftiji Ljubiše Savanovića, Muselimu Danila Kerkeza, Kara-Zaimu Roka Radiše, Džemalu Ognjena Kopoza, Ocu Boška Đurđevića...

Već i iz samog izbora likova koji, uz dva glavna antagonista, Ahmeda Nurudina i Hasana, vode igru, a ne treba zaboraviti da su tu upletena i mnoga druga lica, vidljivo je da se Projkovski u dramatizaciji vodio idejom da roman predstavi koliko je to moguće sveobuhvatno, da ne izostavi priče i sudbine pratećih lica, svih onih koji su se našli na životnom putu Ahmeda Nurudina, ujedno trajno poštujući vrlo vjerno sam izvor, roman, ništa ne dodajući i ne dopisujući, što se često pri dramatizacijama slavnih djela događa, kada bi oni koji ga adaptiraju i prevode u drugi medij, iz prozognog u dramski narativ, željeli, možda i nesvesno, nadmašiti samog autora. Naravno, svaki odabranii

put u tom vrlo zahtjevnom poslu adaptacije i dramatizacije krije u sebi brojne, na prvi pogled i ne tako vidljive opasnosti i zamke – dramski narativ često se insistiranjem na tim uključivanjima što većeg broja sudionika u igru, lako razlomi, postaje hrpa fragmagenta koje je ne tako lako uklopiti u osnovni tok radnje, pritom zahtijeva i mnogo vremena, a oslonjenost na pripovijedno kazivanje same fabule romana i onih obuhvaćenih tim pripovijedanjem može dovesti do toga da događanja na sceni izmaknu kontroli, otrgnu se iz dramskog narativa i ukotve u čisti pripovijedni narativ. Pogledamo li brojne dramatizacije tog Selimovićevog romana u prošlosti – a time su se bavili brojni kazališni poslenici, ljudi od teatra i pera: Jovan Putnik, Borislav Mihajlović Mihiz, Nijaz Alispahić, Nebojša Bradić, recimo – svatko je neminovno odabirao svoj put, izabirao ono što misli da u sebi nosi srž i temeljnu misao romana – a kod Mešinog „Derviša...“ to je tako teško, tu moćnu, zanosnu i izazovnu, na momente itekako subverzivnu poetsko-filozofsku potku nije nimalo jednostavno preobraziti u razumljivu i kazališno utemeljenu scensku sliku.

Kao redatelj, Dejan Projkovski poklonik je velike geste, ponekad čak i pravih malih egzibicija na pozornici: uvešće na nju pravoga, živoga konja, čak i jastreba, često gotovo do iznemoglosti ponavlja neke scene ili prizore koji su mu zaštitni znak, povremeno i kod, šifra kojom zaključava predstavu – osobno smatram da su ti kratki izleti u nesvakidašnje, možda čak i onostrano, fantastično i magično, najuspjeliji trenutci predstave, kada se atmosfera i duh Selimovićevog romana ne izražava kroz riječ, pripovijedni opis događanja, već kroz začudnu kazališnu sliku, pokret, krik, tijelo glumca. Često se oslanja na vrlo zahtjevnu scenografiju Valentina Svetozareva, ona ravnopravno igra sa glumačkim ansamblom, živi je konstrukt izvedbe, on nemilice pomici, sastavlja i rastavlja zidove tog zdanja na pozornici među kojima se gube i kroz koje, uzalud, nastoje proći junaci predstave poput izgubljenih duša u kafkijanskom kaosu. Pjesak nemilosrdno curi iz svih pora predstave, poput vremena koje neumitno protiče kroz naše živote a mi nišmo u stanju da ga zadržimo, da neke drage trenutke, osobe, mjesta, zaštitimo od tog nestanka u vremenu i prostoru – svi su gubitnici u toj predstavio čovjeku i dogmi, o vjeri, ljubavi, prijateljstvu, mržnji, mogućnosti ljudske spoznaje i božanske mudrosti, ali i nemoći čovjeka zarobljenog u žrvnju povijesti – historije koja se sa njim tako bezdušno poigrava i svjedoči da je: „...svaki čovjek uvijek na gubitku...“

Vladimir Đorđević, umjetnički direktor NP Republike Srpske

JAKO SMO PONOSNI NA NAŠE PROJEKTE

Malo ko je ostao ravnodušan na scenski spektakl koji je sinoć izведен u Brčkom. Umjetnički direktor Narodnog pozorišta Republike Srpske Vladimir Đorđević govorio je o motivima izbora književnog klasika Meše Selimovića, te kako je tekao proces produkcije.

Piše: Emina Osmić-Hajdarević

Pripremati "veliku predstavu" zahtijeva i veliki broj ljudi koji su na njoj angažovani, te mnogo vremena; kako ste sve to uklopili u ovom teškom pandemijskom vremenu?

Ogroman broj ljudi je učestvovao u realizaciji ovog vrlo zahtjevnog projekta. I mi smo ponosni jer nas je, nažalost, zakačilo doba pandemije i to nas je prekinulo u radu. Bili smo već finalizirali rad na predstavi negdje u martu mjesecu. I to je stalo i bilo nam je žao jer smo imali velike ambicije sa tom predstavom i da se izvede pred punom salom ali to se tada nije desilo. I onda smo sve prolongirali pa smo pravili pretpremijere

pred 50 ljudi; i onda to nema uticaj kao kada je puna sala kao što je to večeras. Jako je veliko zadovoljstvoigrati pred punom salom. Inače smo kao kuća imali vrlo zahtjevne premijere i obilježili smo 90 godina pozorišta s predstavom koja isto ovako ima jako puno učesnika, tako da smo jako ponosni na naše projekte.

Trebalo je hrabrosti da se odgovori književnom klasicu, ali i publici koja sigurno ima velika očekivanja...

Reditej Dejan Projkovski ima iza sebe jako bogato iskustvo i veliko iskustvo u dramatizaciji romana. Radio je velika djela od Šekspira i Braću Karamazove. Istražio sam malo šta je radio, video sam isječke iz tih predstava i bio sam oduševljen. I smatrao sam da je

i našem pozorištu potreban ovakav spektakl na sceni; da imamo veliku predstavu, velikog pisca. Derviš i smrt spada u red svjetske književnosti i to je nešto zaista što mi kao narod na ovim prostorima treba da gajimo; kao što Englezi njeguju Šekspira. Mislim da je uspio da scenski to djelo približi ljudima, da se čuju te velike misli koje je Meša ispisao.

Koja je Vaša uloga u svemu tome?

Ja sam u razgovoru sa rediteljem uvijek težio ka tome da taj neki dogovor i prije nego što počnemo rad na predstavi bude vrlo precizan i jasan i da nemamo nikakve nedoumice prije nego što počnemo da radiamo na samom komadu. Mi uvijek u tim razgovorima prođemo niz prijedloga, a to su veliki autori Dostojevski, Šekspir, Čehov, i ja sam se negdje i oslanjao na to da odaberemo što je moguće bolji tekst, što je moguće bolje reditelja i da napravimo što je moguće bolju predstavu. I samim tim smanjujemo rizik da predstava doživi neki debakl i da ne izade kako treba. Uvijek temeljan razgovor da bi se na kraju došlo do toga. Ja sam vrlo zadovoljan i prethodnim periodom u radu kao umjetnički direktor jer nisam imao tu vrstu propusta da mi se potkrala greška u smislu da smo odabrali neki loš tekst.

Kakav je festivalski život ove predstave?

Igrali smo na Sterijinom pozorju i igrali smo u Zenici na festivalu i ovo nam je sada treći festival. Međutim i na Sterijinom pozorju bilo je nekih stvari koje su odvukle priču u nekom drugom smjeru. Mislim da ne bi trebalo odvlačiti pažnju od onoga što se izvodi na sceni.

Mislim da niko nije ostao ravnodušan na raskoš scene, efekte i posebno na konja i pticu na bini. Postoji li bojazan da se pažnja gledalaca ne premjesti upravo na te segmente, umjesto na izgovoreni tekst?

Ne bi trebalo. Svako naravno ima svoj dojam. Međutim ovdje je scenografija u službi onoga što želimo ispričati. Ovi zidovi pokazuju njegovu tjeskobu. Nažalost, ovo je dosta plitka scena i nismo mogli do kraja predstaviti sve što je zamišljenio. Večeras, vrlo bitan elemenat, koji nismo mogli da imamo je ta tamnica koja se spušta odozgo. Ali, naravno, moramo se snaći. Ja sam vrlo zadovoljan kako je to ispalo. Scenograf Valentin Svetozarev ima vrlo bogatu biografiju i sa rediteljem je uigran tandem. Treba spomenuti i kompozitora Gorana Trajkoskog koji je za svoj rad bio nominovan i za Oskara. Sve sve smo uklopili sa bismo dobili ovako dobar rezultat.

SPEKTAKL TEATRALIZACIJE I „DERVIŠ I SMRT“

Veliki izazovi stoje pred pozorišnim djelatnicima, kada insceniraju pozorišne predstave po velikom književnom djelu ili po velikom autoru. Uvijek u takvim situacijama postoji mogućnost da djelo ili autor nadvise svojom estetskom i kreativnom dimenzijom dramaturga i reditelja. Pogotovo je takav izazov veliki ako se od projekta želi napraviti spektakl sa ogromnom scenografijom, raskošnim kostimima i uvođenjem nekih elemenata u predstavu koji podrazumijevaju nešto dotada malo viđeno ili neviđeno na sceni.

Piše: Srdjan Vukadinović

Sa takvom koncepcijom je pristupio reditelj Dejan Projkovski prilikom rada na velikom i istorijskom romanu Meše Selimovića „Derviš i smrt“, u produkciji banjalučkog Narodnog pozorišta Republike Srpske. Izazov je to veliki za sve reditelje, a pogotovo kada

se takvo djelo inscenira u ambijentu koji slovi kao njihov prirodni ambijent, po nastanku i događanju. Djelo „Derviš i smrt“ je uvijek aktuelno, jer se bavi esencijalnom dimenzijom čovjekove ličnosti. Suština dramske strukture ovog djela se ogleda u stalnom preispitivanju pitanja i fenomena života i smrti, ljubavi i mržnje, oprosta i pomirenja.

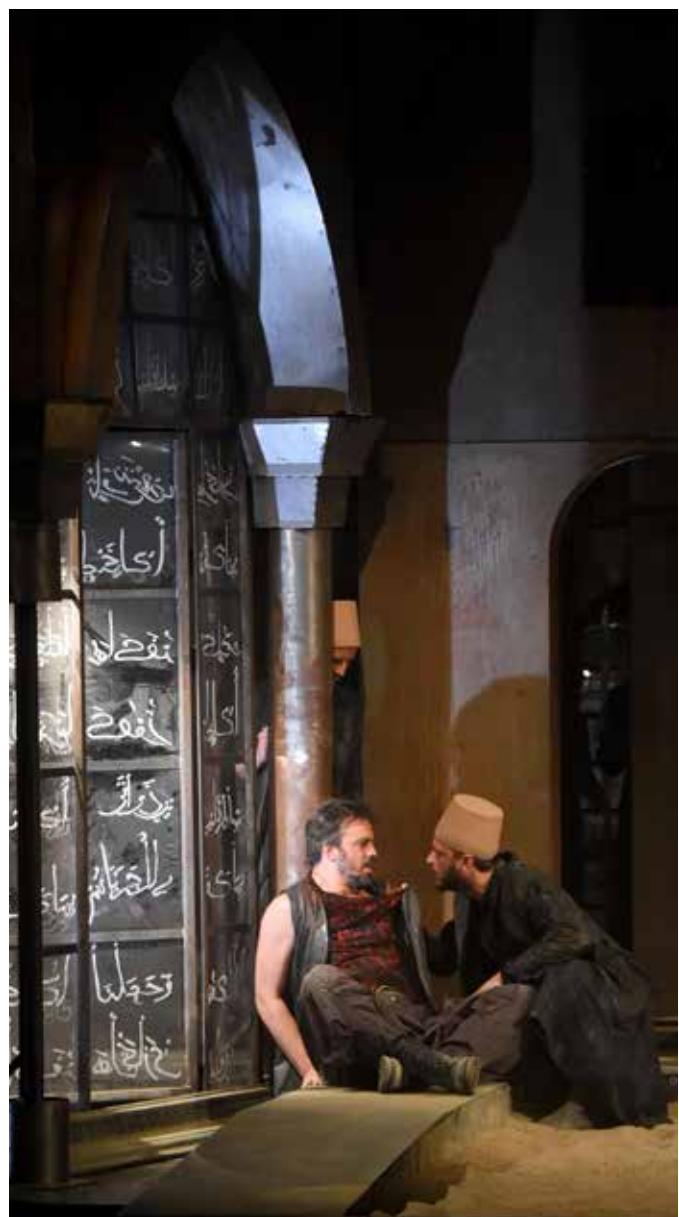

Upravo zbog tih vječitih tema i dilema koje pogađaju južnoslovenski region ovo djelo ima univerzalne vrednote koje život nikako ne smiju shvatiti olako. Problemi u komunikaciji i među pojedincima, i među grupama, postoje, ali se oni nikako ne smiju shvatiti kao nepremostiva prepreka i barijera koja sprečava njihovo otopljanje. Naprotiv sve te prepreke i raniji nesporazumi se trebaju posmatrati i doživljavati na način kako to radi Ahmed Nurudin. I smrt brata i sve nečasne radnje koje su rađene prema obojici on u jednom trenutku doživljava kao model funkcionišanja koji je u datom momentu ostvariv. Ostrašćenost i revanšizam u tom smislu vode samo nazadovanju u komunikacijskom prostoru. Selimovićeva priča, u dramatizaciji reditelja Dejana Projkovskog, je strukturirana od niza malih tekstualnih dramoloških potki, koja svaka za sebe predstavlja jednu mikro-dramu. Način kako savladati ostrašćenost i želju za revanšizmom se nalazi u Nurudinovom liku. Tako nešto može uraditi samo iskusni majstor scenske adaptacije, kakav je očito Projkovski. On je svoju dramatizaciju kreirao kao vezivno tkivo od romana ka scenskoj inscenaciji. Jer, očito da se reditelj kom-

ada „Derviš i smrt“, u prodkciji banjalučkog teatra, specijalizirao za adaptacije velikih romana i pisaca budući da je već radio „Braću Karamazove“, „Anu Karenjinu“, „Kockara“, i druge.

Ova predstava je izgradila svoju vlastitu estetsku poetiku, koja uz pomoć monumentalne i funkcionalne scenografije Valentina Svetozareva, ne pristaje na vječiti usud južnoslovenskog „kruga pakla“, iz kojeg kontinuirano vrebaju opasnosti i izazovi sukoba, hapšenja, zatočeništva i vječite strepnje za životom i egzistencijom.

Predstava „Derviš i smrt“ banjalučkog Narodnog pozorušta RS je jedna velika predstava u svakom smislu. Odnosi se to i na dramaturški i rediteljski posao u predstavi, kao i na ono što su scenografska rješenja i glumačke role (Ahmed Nurudin-Zlatan Vidović i Hasan-Željko Erkić), koje su tačne i precizne, odgovorne i uvjerljive.

Dejan Projkovski, reditelj

— DERVİŞ TRAŽI ČOVJEKA OKO SEBE, ALI I ČOVJEKA U SEBI —

Razgovarala Danijela Regoje

Filozofski i psihološki svijet glavnog junaka, Ahmeda Nurudina, sa jedne strane i njegovu borbu sa sistemom, društvenim i političkim okolnostima, sa druge strane, trebalo je pretočiti u scenski izraz. To je, vjerujem, bio veliki i odgovoran posao?!

Naravno. Ja smatram da je „Derviš i smrt“ jedan od najvećih romana svih vremena, koji je napisan, i ja to uvijek kažem. Kada bi došao kraj ove civilizacije i kada bi trebali pokazati smisao našeg postojanja, sigurno bi bili tu romani od Dostoevskog, od Šekspira, muzika od Baha i freske od Mikelanđela i, naravno, bio bi tu i roman „Derviš i smrt“. Taj roman pokazuje šta je ljudsko biće i koje su sve te naše borbe u toku života, naši strahovi, vjere. Tako da smo mi zapravo krenuli da radimo predstavu s idejom da radimo predstavu o čovjeku danas. Ta kasaba, o kojoj piše

Meša Selimović, to su samo jedni zidovi kojih imamo i danas. Mi svi i danas živimo u nekim kasabama samo imamo drugačiju arhitekturu, tako da zapravo je sama predstava jedno putovanje gdje sam derviš traži čovjeka, kao Diogen sa svijećom u ruci preko dana, ali on traži gdje je čovjek oko njega, ali i gdje je čovjek u njemu. Ima jedna rečenica koja glasi, Jesmo li mi postali životinje ili gori, gori od životinja. I ona simbolizuje našu ideju da se vidi ta borba u čovjeku, šta je ispravno, šta znači moral danas? Šta znači zaista oprostiti, jer derviš kaže oprostišu, ali zaboraviti neću. A nekako, svih ovih godina i mi ubjeđujemo sebe da opraćamo.

A znamo li oprostiti?

E to je ono što se i mi u predstavi pitamo, da li zaista znamo oprostiti. I da li zaista znamo šta se zaista krije iza riječi ljubav. Lako je izgovaramo, ali kako pronaći

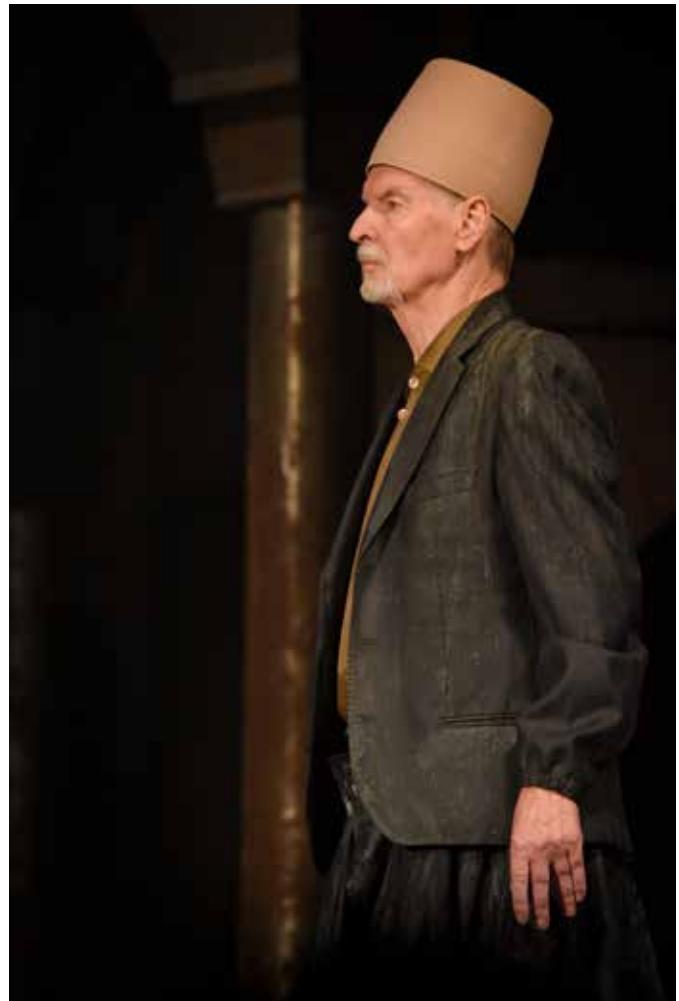
pravi smisao, tako da svega tu ima. Zapravo mislim da je naša predstava uzela esenciju u romanu, jer se roman bavi svim pitanjima koje jedan čovjek ima i nosi od rađanja do smrti. Samo se naši odgovori mijenjaju u zavisnosti od naših godina i onoga šta prolazimo.

Rekli ste da ste ovu predstavu radili sa idejom da napravite predstavu o čovjeku danas. Pa gdje je on danas, gdje su te univerzalne vrijednosti danas? Šta je sa našim emocijama, gdje je ljubav, kako se boriti sa gubitkom, izdajom? Šta je sa moralom?

Da, upravo to smo željeli, sve te emocije oživjeti na sceni. Trebalо je puno toga iz ovog romana „otključati“. Posebno je bilo teško na neki način objasniti što znači izgubiti brata, kako se boriti s tim, a u isto vrijeme doći i do glavne tačke u ovom djelu. Željeli smo da to bude vjerodostojno, kako to zaista u životu i bude. A to je teško. Kako spasiti brata za jedan dan? Sve su to stvari koje je trebalo prikazati scenski, dakle, da budu i vizuelno zanimljive, atraktivne, a opet ljudske, svakodnevne. Glumci to sve trebaju proživjeti na sceni da bi odigrali na pravi način. Ovo je univerzalna priča o čovjeku. On je uvijek nekako rastrgnut između ovozemaljskog i onozemaljskog. Tijelo ga vuče za strastima, na zemlju, a duša gleda prema Bogu. U ovoj predstavi čovjek je, dakle, ras tegnut, između zemaljskih ljudskih strasti i duše koja stremi prema nebu.

Predstava je sjajno nadopunjena raskošnom scenografijom, kostimima, muzikom, pa čak i živim životinjama na sceni. One daju svojevrsni pečat cijeloj priči. Je li to bila neka zamisao od početka? Za Vas kažu da ste reditelj spektakla?

Da, da. Ja u svojoj rediteljskoj ideji, a rekao sam to još na prvoj probi ansamblu, želim da nađemo pozorišni jezik ovog velikog romana. Želio sam da vidimo taj roman na sceni. Nisam htio da nam taj roman bude samo neka početna inspiracija od koje ćemo mi graditi neku našu strukturu, nego sam zais ta htio da nekako odigramo „Derviš i smrt“ da ta kasaba počne da živi. Ima jedan dio u romanu gdje Meša Selimović opisuje kako Derviš hoda po kasabi, kako ima osjećaj da svi ti zidovi pulsiraju oko njega, kako ga stišću, kako se otvaraju, tako da je to meni bila jedna početna ideja da treba odatle da krenemo i da tražimo vizuelizaciju tog djela na sceni. E onda,

naravno, ti zidovi ponekad postanu i ta mašinerija koja lomi individuu. Jer uvijek je veliko pitanje, i u pozorištu i u životu, šta može individua protiv sistema. S druge strane, ti zidovi su ponekad i barijere koje mi imamo u našim glavama. Tako da jedna strana je taj emotivni, unutrašnji svijet koji smo pokušali prenijeti na scenu, a s druge strane je taj sistem.

„Derviš i smrt“ je obimno djelo. Vi ste radili i njegovu dramatizaciju. Koliko je to bilo teško, šta zadržati, šta odbaciti. Vi ste vrlo malo toga odbacili. Šta Vam je bilo važno da zadržite?

Sve što je bilo u romanu ja sam htio nekako da pokažem. Recimo, taj Hasanov ulazak u kasabu i u tvrđavu, meni se to toliko dopada u romanu tako da sam insistirao da i naš Hasan uđe na konju. Ta snaga i ljepota koju ima konj je zapravo ono što je Hasanova ideja. On uvijek čezne i bori se za slobodu. On kaže „mlad si dok si spremjan da započinješ stvari iznova“. Tako da smo se zaista trudili da napravimo na sceni atmosferu koja bi pokazala što mi vidimo iza tih riječi u romanu. Mi smo željeli stvoriti svoju scensku estetiku.

Ljubiša Savanović, glumac

DERVIŠ I SMRT – IZMEĐU ZEMALJSKIH STRASTI I DUŠE KOJA STREMI PREMA NEBU

Ansambl Narodnog pozorišta Republike Srpske iz Banja Luke zadnje festivalske večeri je držao pažnju publike do samog kraja. Pod rediteljskom i dramaturškom palicom Dejana

Projkovskog, scenografijom iza koje стоји Valentin Svetozarev, kostimima za koje je zaslужна Ivana Ristić, muzikom koju potpisuje Goran Trajkoski zaokružena je predstava Derviš i smrt, nakon čije izvedbe su spuštene zavjese na Trideset i osme susrete pozorišta/kazališta u Brčko distriktu BiH.

Razgovarala: Alma Kajević

Uz čestitke za sjajnu atmosferu u završnici brčanskog Festivala ne mogu a da ne upitam kako su tekle pripreme za predstavu? Kako je bilo pripremiti ovakvo djelo za pozorišne daske?

Nije bilo lako ali je bilo vrlo interesantno. Radili smo sa rediteljem iz Makedonije, gospodinom Dejanom Projkovskim, kojem je ovo bila prva režija koju je radio u Narodnom pozorištu Republike Srpske. Prvi put smo se susreli s njim i bio je to jedan novi način rada. Krenuli smo od knjige, iščitavali smo stranicu po stranicu i tako je nastala ova dramatizacija. On se okružio sjajnom ekipom saradnika, scenografom i kompozitorom s kojima već dugo radi, uz to smo imali odličnu kostimografsku i dobru glumačku podjelu tako da smo na kraju dobili predstavu koja u Banja Luci ide na kartu više. Mislim da svi imamo razlog za zadovoljstvo što smo bili dio ove predstave.

Da li vam je ova predstava dobro došla nakon svih iskušenja koje je donijela pandemija i situacija u kojoj smo se svi našli? Da li je to turobno vrijeme ostavilo gorak ukus i u radu pozorišta?

Jeste, a nije lako ni sada, osjeti se po publici da još uviđek nije idealno, nije kako je bilo ranije. Nadam se da će ovo ubrzo proći kako bismo i mi na sceni uživali u punim salama. Tačno je da je ova predstava došla u jedno vrlo teško vrijeme ali sve vrijeme od premijere predstava radi dobar posao za pozorište. S njom smo već bili na nekim festivalima i mislim da možemo biti zadovoljni što smo dio priče zvala Derviš i smrt.

Derviš i smrt je roman koji je većina nas imala priliku pročitati i koji nosi određene poruke. Jeste li uspjeli da u predstavi prenesete ono što je Meša Selimović želio poručiti ovim djelom?

Publika će najbolje reći šta smo napravili. Što se naštiče možemo biti ponosni, posebno na mlađi dio ansambla koji učestvuje u ovoj predstavi. Imamo dvanaest studenata, ljudi koji nisu stalni članovi ansambla i oni su napravili sjajan posao. Pored toga i dvojica kolega u glavnim ulogama, Zlatan Vidović i Željko Erić, su napravili dobre uloge koje će sigurno na neki način obilježiti njihove karijere. Sve u svemu, s obzirom na način na koji smo radili, koliko smo duboko išli i trudili se, mislim da smo uspjeli. Ne da se baš Selimović tako lako ali mislim da smo napravili predstavu koja slijedi ideju pisca.

Mislim da sam negdje pročitala jednu zanimljivost koju je kazao reditelj Projkovski. Kazao je da „ako Englezi mogu imati Šekspira u originalu onda i mi možemo imati Selimovića u originalu“. Slažete li se?

Ovo je veliki roman koji mnogo nudi. Neću sada govoriti o tome šta je Derviš i smrt ali toliko je tu rukavaca, toliko priča i divnih stvari koje nas vraćaju na ono gdje svakodnevno grijesimo, na odnos pojedinca, vlasti i društva. Čitajući ga shvatimo koliko daleko je sve i kod nas otislo, koliko nas upozorava da trebamo biti bolji i pametniji ljudi ako želimo da nam bude dobro.

Znači, predstava Derviš i smrt se savršeno uklapa u rediteljsko maštanje boljeg svijeta, kako glasi moto ovogodišnjih Susreta pozorišta u Brčkom?

Jeste, lijep je moto ovogodišnjeg festivala. Gospodin Projkovski je veoma interesantan reditelj, jedan od ljudi koji je radio dosta u regionu, u Bugarskoj, Turskoj, Rusiji. Smatram da je jedan od reditelja koji će obilježiti predstojećih deset godina. Mislim da će proteći u njegovom znaku jer je vrlo maštovit čovjek, čovjek koji puno pažnje poklanja vizuelnom dijelu predstave, što se vidi i po našoj predstavi. Toliko je divnih stvari. To je kao bajka za odrasle. Odlično rješenje scenografije, muzika takođe sjajna. Mislim da je sa svojom ekipom imao u nama ravnopravne saradnike i da smo zahvaljujući tome i dobili predstavu koja će ostati zapamćena u istoriji našeg pozorišta.

Spomenuli ste mlade kolege, koji tek počinju svoj glumački put. Zanimljivo je da ste se u ovoj predstavi generacijski zaokružili jer na sceni imate i kolege koji su u penziji, mada za glumce kažu da oni zapravo nikada ne idu u penziju.

Tako je, od najmlađih studenta koji nisu još postali članovi nekog ansambla, a vjerujem da hoće, pa do kolega koji su nedavno otišli u penziju. U našem ansamblu je situacija takva da svi možemo lijepo da radimo. Mislim da je ta razlika u godinama i u mnogo čemu drugom zapravo bogatstvo našeg ansambla. Kao kolega sam jednak ponosan i na starije kolege a i na mlađe kojima želim da dočekaju ono što su dočekali Zoran Stanišić, Đorđe Marković, Dragoslav Medojević.

Rade Kostić, glumac

DOSTA TOGA JE KOD SELIMOVIĆA OSTALO U MAGLI

Posljednje večeri ovogodišnjih Susreta pozorišta/kazlišta Bosne i Hercegovine u Brčko distriktu BiH nastupilo je Narodno pozorište Republike Srpske iz Banja Luke s predstavom „Derviš i smrt“, čiji je ansambl publike nagradila za izuzetno jakim aplauzom zbog odlične izvedbe. Dio tog ansambla je i mladi glumac Rade Kostić, koji je tumačio lik Mula Jusufa.

Razgovarala Sanita Jerković Ibrahimović

Relativno ste mlad glumac, studen IV godine Glume na Akademiji umjetnosti Banja Luka. Kako su tekle pripreme za ovu predstavu?

S više aspekata gledano bilo je jako kompleksno. Počeli smo s radom, tada sam bio student druge godine, u prvim talasima korone 2020. godine. Negdje u februaru je bio kasting, i sve je počelo u martu, aprilu. Onda je bila planirana premijera, jedna, pa druga, pa treća. Tako smo odgadali sve do oktobra iste godine. Što se tiče tog dijela procesa bilo je jako iscrpljujuće. Taman dođemo do nekog nivoa pa nas obustave ili zatvore. Baš je bio onako razvučen proces.

Što se tiče mene i same moje uloge to je bilo zanimljivo. Prva veća uloga u pozorištu. Olakšavajuća okolnost je ta što sam s kompletnom klasom bio na predstavi pa smo donijeli atmosferu s Akademije i na probe i u pozorište, pa mi je bilo priyatnije među svojim ljudima koje već poznajem. Ali i ansambl Narodnog pozorišta je jako predusretljiv s mладим glumcima.

Kada je riječ o samom liku tu sam iskreno imao malo poteškoća jer se u romanu sve priča iz vizure Ahmeda Nurudina. I onda je jako teško čitati roman i odvojiti se od onoga što Ahmed Nurudin osjeća i govori i fokusirati se na neki drugi lik. Mislio sam da je roman nešto osnovno na šta treba da se fokusiram, međutim u jednom momentu sam shvatio da mi odmaže jer sve što čitam je iz vizure Nurudina. Tako da sam izdvojio samo neke dijelove koji se tiču Mula Jusufa i pokušao da ga sagledam, prvo iz vizure Ahmeda i onda da mudam neku njegovu osobnost. U romanu je to osjećaj

Nurudinov i vizija Mula Jusufa, a opet ja ga radim možda čak suprotno odo onoga što je u romanu jer je takav lik.

Ustvari uloga i lik izdajnika.

Uloga izdajnika da, jako teška uloga.

Da li ste tražili savjete starijih kolega koji s vama glume u ovoj predstavi?

Jesam naravno od glumaca iz ansambla jer bio sam dosta zbumen, jer moj lik prvo je antijunak, izdajnik je. Drugo, dosta toga je kod Selimovića ostalo u magli. Ko je on, šta je on, šta je tačno uradio, zašto je to uradio? Pošto je Selimović zaista jedan genije i ne banalizuje sve do krajnjih detalja nego ostavlja to negdje da čitaoci zaključe i dožive na svoj način. Roman mi nije baš nešto ponudio, odnosno na gotovo sve.

Na kraju, moglo bi se zaključiti, ipak ima i malo dobrog u liku Mula Jusufa?

Mislim da svaki čovjek i kad radi zlo nekako radi iz nekog osjećaja svoje neke potrebe da možda radi dobro ali pod datim okolnostima to ne može da iskaže drugačije. Prosto jako je to kompleksno kao i sam život. Tako i odnos Jusufa i Nerudina, nijedan ne radi zlo da bi povrijedili namjerno nekoga, već da bi sebi pomogli. Možda su bili prisiljeni da rade zlo, ali ipak na kraju se ispostavlja da dijeli istu sudbinu, da su isti.

Kako je večeras u Brčkom bilo nastupati, Festival je takmičarskog karaktera?

Bilo je zanimljivo, naravno najudobnije je kad smo u svom pozorištu jer tamo sve znamo. Svaki novi prostor nam zategne nerve da budemo spremni na sve. Recimo ovdje neki dijelovi scenografije nisu mogli da stanu na scenu, prostor između ovih zidova je smanjen. Kod nas u pozorištu je sve razvučeno tako da je naša scenografija bila mala u odnosu na scenu.

Na sceni i nešto novo za našu publiku. Mogli smo vidjeti konja i pticu. Da li ima bojazni kako će se životinje ponašati kada ste na novoj sceni?

Nismo imali taj strah jer smo ga prevazišli s turnejom u Novi Sad i Beograd kada smo isli. U suštini za konja je bitno da proba teren prije same predstave i sam taj centralni dio gdje se nalazi pijesak i gdje je konj se ne mijenja i ne smanjuje.

Da li očekujete neku nagradu na ovim Susretima s obzirom na reakciju publike?

Reakcija je bila jako lijepa, vidjet ćemo, to se nikad ne zna, a bilo je još predstava prije nas.

Ima li novih uloga, radite li na nečemu novom?

Baš zbog poznanstva s glumcem Duškom Mazalicom na ovoj predstavi, dobio sam poziv da igram Luju u Dječjem pozorištu Republike Srpske u predstavi „Jablan“ Petra Kočića. To je bila premjera 10. oktobra, jedna jako zanimljiva predstava i za sada su fine reakcije. Poslije toga, u Dječjem pozorištu radi se Bajka Braće Grim „Sedam gavranova“, a ja sam upravo jedan od tih gavranova. Tako da ima posla, radi se.

MULA JUSUF:
Jesi li mu nanio zlo?

NURUDIN:

Izdao sam ga
MULA JUSUF:

A da te prezreo?

Da te odbacio?

Da je razglasio tvoju izdaju?

NURUDIN:

On nikad ne napušta onoga kome je pomogao, vjerniji nego brat. Najljepše je što njegovu ljubav ne treba ni zaslužiti. Da je trebalo da je zaslužim, ne bih je ni imao, ili bih je davno izgubio. Čovjek dobija kad daje. Jedna jedina stvar koja mi je ostala od kuće, to je mahrama s četiri izvezene zlatne ptice. Hasan ih je prenio na korice knjige. Sjećaš li se, o zlatnoj ptici koja znači sreću. Sad sam shvatio: to je prijateljstvo, ljubav prema drugome.

Anja Ilić, glumica

KADINICA, OLIČENJE OKRUTNOG MATERIJALIZMA!

Posljednje večeri Susreta u Brčko distriktu BiH završilo se s predstavom po motivima bezvremenog romana „Derviš i smrt“ velikog pisca Meše Selimovića. Banjalučka filmska, pozorišna i televizijska glumica, Anja Ilić podijelila je s nama utiske, razmišljanja i kroz šta je sve prolazila dok je trajao proces nastajanja ovako zahtjevnog pozorišnog komada. Svakako bih istakla da je glumica izrazila svoje emocije i nije krila oduševljenje brčanskom publikom i istakla da joj je to najveća satisfakcija.

Razgovarala: Andelka Đurić

Dugo iščekivana s velikim nestrpljenjem pozorišna predstava „Derviš i smrt“ osvojila je publiku u Brčkom svojom izrazito složenom tematikom koja je i danas uveliko aktuelna. Moglo se primjetiti da je na sceni bila jedna ženska osoba okružena muškim svijetom. Glumici Anji Ilić je pripala velika čast da odigra ulogu kadinice.

Nas nekako zanima, šta se događa iza kulisa, kako su Vam tekle pripreme i koliko Vam je trebalo vremena da savladate ovako zahtjevan tekst?

Kada sam gradila lik kadinice vodila sam se tim da se ona nalazi u tom nekom muškom svijetu. Bori se za svoj opstanak i egzistenciju i možda čak više od toga, kreće se nekako putem koji nije baš karakterističan za taj period. Koristi sva moguća sredstva da opstane i nepreza ni od čega, pa čak i od toga da brata smakne s puta, samo da dođe do položaja, moći i uticaja. Nju je Meša nekako tamnim bojama slikao, nije našao opravdanje da stane iza tog lika. Ona se bori svim silama i trudi se da opstane, u ovom slučaju važi da cilj opravdava sredstvo.

Za glumca je uvijek izazov da igra kvalitetno, slojevito i zanimljivo napisan lik ali i da ga brani. Kako

ste reagovali kada ste primili vijest o tome da ћete bio dio ove predstave i velikog događaja za naše prostore. Koliko je bila zahtjevna uloga kadinice u predstavi "Derviš i smrt"?

Za mene je ovo predstavljalo veliki izazov i od samog početka sam bila svjesna da je uloga zahtjevna u smislu da kad uvijek radim klasični komad imam odgovornost i pritisak da to iznesem na pravi način. Posebno zato što se glumicama rijetko pruža prilika da igraju tako velike, slojevite i izazovne ženske uloge, jer su one u deficitu. Zbog toga sam imala veliku odgovornost. Branila sam je tako da mora pod svaku cijenu da ostanе, jer ako ne bude u tom svijetu i mentalitetu i ako ne bude tako radila tako kako je radila, biće zgažena. Zapravo, ona nije došla da kažem s dna kace, dolazi iz visokog sloja društva, vidjela je kako te stvari funkcionišu. Pokušala sam da razumijem lik i jesam ali ne odobravam ove postupke.

Kada opisujete lik kadinice, moglo se primjetiti da ona ima izgrađene odnose. Kakav je zapravo njen odnos prem bratu Hasanu, a kakv je prema vlasti?

Ona predstavlja ožičenje materijalnog svijeta. Status, moć, to je nešto što nju pokreće. Ona žrtvuje brata, bratsko-sestrinski odnos njoj nije prioritet i nije mu privržena. Novac, status, moć i položaj su njeni pokretači i jedini cilj u životu koji joj je vrijedniji od brata, te ga zbog toga žrtvuje.

Postoji li danas „Derviš i smrt“ ali u novom ruhu?

Apsolutno, ovo je toliko aktuelna tema da u svakom vremenu ima svoje uporište i biće još dugo, dugo tako.

Pošto ste bili jedina ženska osoba na pozorišnoj sceni, kakvu biste poruku poslali?

Svijet pripada muškarcima i dalje ali polako žene preuzimaju primat i vjerujem da nas u nekom vremenu čeka matrijarhat, pošto su se žene osnažile i osvijestile i shvatile da zapravo mogu sve. Voljela bih reci da budu sigurne u sebe, da vjeruju u to što rade, samouvjerenе i da vjeruju u sebe na zavidnom nivou.

Mi ćemo privesti ovaj razgovor kraju i reći:
**JEDAN JE MEŠA SELIMOVIĆ I JEDAN JE
ROMAN „DERVIŠ I SMRT“!**

Anja Ilić, rođena je u Banjaluci 1985. godine, gdje je i završila "Akademiju umjetnosti". Od 2010. godine stalni je član Narodnog pozorišta Republike Srpske i sa svojom porodicom živi u rodnom gradu.

Prvu televizijsku ulogu imala je u seriji "To toplo ljeto". Što se tiče pozorišta, spisak odigranih predstava je dug, a za pojedine je dobila i vrijedne nagrade. Neke od njih su "Mrešćenje šarana", "Radnička hronika", "Ukroćena goropad", "Velika iluzija", dok je veliku pažnju privukla u predstavi "Staza divljači", gdje igra lik Hani. Publika je imala priliku da je gleda i u drugim popularnim serijama poput "Vojne akademije" gdje je odigrala lika Lelu, dok je u projektu Nikole Pejakovića "Meso", imala epizodnu ulogu i u seriji "Lud zbumjen normalan" igrala Persidu Janković. I mnogo još glumačkih ostvarenja....

Rok Radiša, glumac

VELIKA JE ODGOVORNOST IGRATI DJELO MEŠE SELIMOVIĆA

Piše: Suada Malkanović

Koliko je bilo teško raditi predstavu koja je zasnovana na ovakovom književnom djelu?

To je veliki posao u svakom slučaju. Mi smo uzeli roman i bukvalno sami pravili ovu dramatizaciju, tako da je ovo bukvalno roman predstavljen na sceni. Uzeli smo sve što smo mogli i sve što se scenski moglo uobličiti. To je bio ogroman posao ali napravili smo kako smo napravili, publika je super reagovala i uglavnom super reaguje a publika je jedina mjerodavna.

Kako ste se snašli u ulozi lika Kara-Zaima, čovjeka sa mnogo ožiljaka?

Kao što ste vidjeli, sama ta maska koju zahtijeva moja uloga je ogroman izazov. Sjećam se da smo prvi put

radili tu masku dva sata i sjediti u stolici bez mrdanja je užas, ali sad smo to već smanjili i ja se bukvalno pred svaku predstavu za sat vremena maskiram. Ja igram čovjeka kojeg je život slomio ali u bukvalnom smislu te riječi. To je kao u današnje vrijeme najgori mogući ratni vojni invalid koji drži do sebe ali prosto situacija u kojoj se nalazi zahtijeva da potraži pomoć. Čovjek koji pruži pomoć Kara-Zaimu, na kraju, biva informisan od njega lično da će da umre. Mislim to su velike stvari za odigrati i ja sam se borio koliko sam mogao.

U jednom dijelu predstave kaže se da pravda umije da bude skupa. Da li mislite da je u današnje vrijeme pravda skupa?

Da! Meša je svevremeniji pisac. Sve što je on napisao, ne samo u ovom romanu prosto može samo da se prebací u današnje vrijeme. Čovjek je bio ispred svog vremena

ili možda mi ne razumijemo vrijeme u kojem živimo. Možda je ovo vrijeme bilo i prije sto, dvjeta ili petsto godina, a da ne pričamo o prije hiljadu i dvije hiljade godina. Skoro smo mi imali neki razgovor o bludu i nemoralu, o Instagramu i svemu što se dešava. Onda sam se ja sjetio Francuskog dvora, i nisam siguran da je na Francuskom dvoru bilo manje bluda nego danas. A pravda da li je skupa, kako kome. Ostavimo to na tome.

Koliko je danas zapravo teško ili lako ostvariti značajne angažmane mladom glumcu?

Naš je posao čudan kao i sport. To je sklop čudnih okolnosti da ti karijera prosto kreće ili ne kreće. Mislim da je prvi preduslov kvalitet, mada postoje ljudi koji su izuzeci od pravila, koji dokazuju da bez kvaliteta možeš da radiš svašta nešto, ali ako gledamo objektivno i kako bi trebalo onda je prva stvar kvalitet, odnosno talenat, škola i tu dolazi neki kvalitet. Onda se prosto ide dalje, pokažeš se ovdje pa ondje. Ja smatram da je gluma zanat i što više to radiš bolji si u tom poslu i onda postoje ljudi koji onako nekako prođu, izađu iz akademije s nekim dvadeset i tri, četiri, pet godina i radom postaju opasni igrači u našem poslu. Tako da mislim da je ustvari rad iza svega ali i mnogo sreće. Meni je to preslikan sport. Koliko znamo talentata koji su npr. bili vrhunski fudbaleri ili košarkaši i s dvadeset godina povrijede koljeno i onda čao. Ideš dalje, ideš da budeš moler, da završavaš fakultet, ne baviš se košarkom a možda si mogao biti sljedeći Kobe Bryant.

Da li ste zadovoljni dosadašnjim angažmanom u pozorištu i na filmu?

Ja sam sad u dobroj fazi, trenutno me čekaju dva filma i igram neke lijepе uloge kod nas u pozorištu, tako da sam trenutno zadovoljan. Da ste mi postavili ovo pitanje prije godinu dana ja bih rekao ne jer sam imao raznih uloga a film me nekako zaobilazio.

Kako danas doživljavate kulturu i umjetnost? Mislite li da mlađi ljudi dovoljno posjećuju kulturno-umjetničke događaje?

Možda će vas iznenaditi odgovorom ali mislim da da. Nisam mogao da procijenim koja struktura ljudi je bila većeras u sali, ali je sala bila puna. Ne znam koliko je bilo mlađih ljudi, ali kod nas je po pravilu

da ima puno omladine i prosto postoje ljudi koji vole pozorište a postoje ljudi koji vole nešto drugo. Tako da mislim da je to podijeljeno i da je to uvijek bilo tako. Ne kažem da je pozorište za bilo kakvu elitu, nego se to tako vremenom nametnulo. Volio bih jako da svi dođu u pozorište. Ja recimo imam sina koji ima tri godine i stalno ga vodim u pozorište, naravno gledamo dječje predstave, ali mislim da je to stvar navike. Mi opet zaboravljamo jednu stvar a to je da mi imamo pozorište na neki način jako malo, u smislu da recimo u Parizu imate petu, šestu generaciju nekih ljudi koja odlazi u pozorište i posjećuje te kulturne manifestacije, a mi to tek sad treba da praktikujemo. Malo mi kasniamo, ali mislim da smo u dobroj fazi, ne mislim da smo u velikom problemu iako se to tako predstavlja, iako je suština našeg društva neko ko gleda više Zadrugu nego što gledamo predstave. Neko je izjavio da onoga momenta kad shvatiš da je prosječni Balkanac više kao Era Ojdanić nego kao Ivo Andrić, onda stvari postanu malo jasnije.

Od svih do sada odigranih predstava slobodno mogu reći da je večerašnja dobila najveći i najjači aplauz publike. Kako vi to komentarišete?

Ipak mi igramo jednog Mešu Selimovića! S te strane to je ogromna odgovornost a s druge strane ako smo mi to iole dobro uradili to mora samo po sebi da pređe na publiku zato što je to naša stvar, mi ne igramo Alberta Kamia, nego prosto ko god je bio u sali on je to bar ili čitao ili to osjeća, jer je Meša to divno napisao, jer je on naš čovjek. Mi gdje god igramo imamo lijepe komentare.

Kako komentarišete posljednja dešavanja na festivalu u Brčkom?

Meni je jako žao što je ovaj festival ispaо takо kao što jeste. Mislim da to apsolutno nije smjelo da se desi i da to niko nije trebao da dozvoli, ni akteri koji su to pokrenuli. Ja sam na ovom festivalu već četvrti, peti put i uvijek mi je lijepo. Publika je uvijek divna. Ja ne kažem da je neko upravu ili ne, ali upravljan je jedan jako lijep festival koji u Bosni i Hercegovini mnogo znači, bar po meni. Mislim da je jako ružno sa svih strana što se to izdešavalо. Neću da govorim ko je šta trebao da uradi, ja imam svoj stav, ne želim uopšte da ga iznosim ali mislim da je moglo to da se riješi mnogo bezbolnije i da svima nama bude mnogo ljepše. Ipak smo mi ovdje doveli predstavu koja traje skoro tri sata i ima četrdeset do pedeset aktera, sa konjima i pticama, i samo mi je žao. Meni je žao što je to tako ispalо!

Сценограф, Валентин Светозарев

■ ■ ■ Позориште је колективни чин ■ ■ ■

Нико не полази са идејом да некога одушеви, већ да из нас изађе нешто као мисао која постоји у нама, а оно што се види је материјализација те наше мисли. Чудан је то пут! Не могу да га објасним.

• • •

Миљана Ђурђевић

Дервиш и смрт се често игра у разним позориштима. Да ли је могуће сваки пута урадити нову, различиту сценографију?

Ово је тема која дубоко лежи у сваком човјеку на Балкану. То је лектира коју сам читao у младости које је за мене било баш потресно, мада нисам тада баш много тога раузмио, али ми је било јасно да то није обичан текст. И онда, након дugo година позоришног искуства, дође прилика да артикулишиш то што ти се у глави мота. Не само да артикулишиш него да то и материјализујеш. Ја сам покушао да тaj свој сан

урадим са дивним људима из позоришта у Бања Луци чије је повјерење, у оно што сам замислио, било огромно. Позориште је један велики колективни чин у коме од најситнијег зрна пијеска до главног актера све мора да функционише како би публици пружили незаборавне моменте или вече.

На сцени сте имали веома функционална рјешења. то је потврдила и публика аплаузом?

Нико не полази са идејом да некога одушеви, већ да из нас изађе нешто као мисао која постоји у нама, а оно што се види је материјализација те наше мисли. Чудан је то пут! Не могу да га

објасним. На крају је све испало добро. И ја знам да је то добро, а често се запитам како смоми то све урадили.

Када представа гостује изван матичног позоришта, сценограф има највише посла да сцену прилагоди новом простору, који је обично различит?

Не мора то увијек бити проблем. Свака сала је другачија. Морате да се сналазите у задатим димензијама. Мислим да смо се добро снашли. Код нас у Баља Луци је сцена дужа за неких четири – пет метара, па смо морали неке елементе да редукујемо. Надам се да то није нико ни примијетио. Нови простор је увијек додатни изазов, али из искуства зnam: ако је нешто добро, тоје добро где год то поставите.

Требало је наћи и елементе којима ће сцена одисати архитектуром тог времена. Који елементи по вама имају највећи симболички значај?

Ако све анализирате ту има назнака архитектуре која је близка овим просторима и времену у које је смјештена радња. Лустери који су популарни дио архитектуре из турског времена, посебно религиозне архитектуре, представљају својетост, космос... То је била главна инспирација.

Много сте запослени шта бисте издвојили оисебно, наравно поред овога што смо видјели вечерас?

Пре пар мјесеци била је премијера „Историја Глембајевих“, изузетан театарски чин, потпуни театар, мало различит од овога што смо видјели вечерас у односу на дизајн, али у односу на енергије то је потпуни театар што представља ужитак за сва чула.

Шта је то ново што радите?

У овом моменту, завршила је премијера представе „Човекиз Каишела“ у Сомборском позоришту редитеља Маријана Нећака. То је један страшно интересантан тип позоришта које мој пријатељ Маријан Нећак његује. То је музички театар, али веома специфичан. Такође, вечерас на фестивалу у Суботици игра се једна представа где сам ја сценограф. Да скратим, три премијере имам исте вечери, баш много!

Како се Македонац сналази у Босни?

Ми смо до прије пар година били једна држава и широм те бивше државе имам много пријатеља. Састао сам се и са мојих неколико пријатеља у Брчком. Ја се на цијелом том простору осјећам као код куће.

Очекујете ли награду?

Моја највећа награда је овај аплауз који сам чуо вечерас.

Duško Mazalica, glumac

KADIJA PREDATOR

Bh. glumac Duško Mazalica završio je glumu na Akademiji umjetnosti u Banjoj Luci 2002. godine i već dvadeset godina se bavi glumom. Mazalica je stalni je član Dječjeg pozorišta Republike Srpske. Za svoj rad dobio je brojne nagrade, a jedna od posljednjih je i nagrada Glumac prvak Dječjeg pozorišta RS-a.

Razgovarala Sandra Živković

U završnoj predstavi 38. Susreta kazališta BiH u Brčko distriktu BiH igra lik kadije. On se ne pojavljuje mnogo, ali je jako značajna njegova uloga. Kakav je njegov lik? Isto tako, nakon njegove smrti, derviš Ahmed Nurudin preuzima tu ulogu

i postaje kadija...

Kadija je lik koji se nalazi na ozbilnjom putu da poremeti Ahmeda Nurudina. On je izvršitelj zla, a kada bi me pitali kako bih ga opisao u jednoj riječi, rekaо bih da je on čisti predator. Iz razloga što je kadija u društvu postavljen kao jedan takav surovi sudija, odnos između njega i njegove žene se prosto

postavio na čisto na interesnim osnovama. Kada je u pitanju Admed Nurudin, iz tog njegovog unutrašnjeg sukoba kompletna je ta dramaturgija i uopće priča posložena, da on kao društveno utjecajna osoba u ovom slučaju preuzima ulogu kadije i ne snalazi se na toj poziciji, jer on suštinski iz dubine duše nije takav čovjek. Upravo je u tome i na neki način zahtjevnost moje uloge da za tako malo vremena pojavljivanja na sceni pokažem tu, mogu slobodno reći „čistoću u zlu“, odnosno potpuno apsolutno zlo.

Dugo ste se bavili životinjama i jahanjem, i u ovoj predstavi ste, uz svoj lik, upravo radili i na pripremama i vodstvu životinja, odnosno konja i jastreba koji se pojavljuju na sceni. Kako je tekao taj proces?

Dugo sam se bavio jahanjem i jedan od razloga zbog kojeg su me zvali je da prilagodim konja za ulogu. Mnogo je truda nas koji smo samo u par trenutaka uveli te životinje i mnogo je truda uloženo da se te životinje pojave, da urade tako zadatak kako su uradili jer su to sitnice, ali da bi došlo do toga, konja morate spremati dugo godina da može da radi. Ovo danas što ste vidjeli je policijski konj iz Konjičke brigade RS-a i to je konj koji se već godinu i nešto dana priprema na razne stvari. Za ulogu kadije je postavljen prirodni predator jastreb i on je fasciniran njime. Meni je uvijek zanimljivo da na neki način uz neki prvi sloj osnovne dresure sa životinjom i uz to neko osnovno poznавanje te životinje, da je prilagodim sceni da ona na sceni počne da vrši svoju ozbiljniju funkciju u skladu s onim što mi postavimo kao glumci, kao redatelji, kao okvir neki koji treba da iznesemo.

Više od dvadeset godina ste na sceni. Prvenstveno ste glumac u Dječjem pozorištu RS-a, danas nešto malo ozbiljnija uloga, imali ste ih još nekoliko ukarijeri. U kojoj ulozi se više pronalazite?

Iako mi je uvijek jako lijepo zaigrati na sceni u predstavama za odrasle, ipak više volim igrati u predstavama za djecu, lutkarskim predstavama koje se dosta često kod nas igraju. Ja sam ovo doživio kao neku situaciju u kojoj imam živu lutku, pravu lutku s kojom upravljam i s kojom koordiniram kao što radim i s lutkom, samo što ovdje imam još dodatka jer j to ustvari osoba, ličnost, pogotovo takva vrsta životin-

je. Tako da je ta moja ljubav prema predstavama u Dječjem pozorištu na neki način i ovdje se prenosi.

Kako je raditi s redateljem i dramaturgom Dejanom Projkovskim?

Vrlo interesantno. On je redatelj koji vas jednostavno navede da vi sami istražujete svoju ulogu do nekih nevjerojatnih granica i onda vas navede na put ka ideji kakovom je on osmislio kompletну predstavu. To u principu omogućava svakom glumcu da bude apsolutni kreativac svoje uloge. On ni jednog momenata ne ograničava glumca u nekim tvrdim okvirima, on ustvari napravi da je svaki trenutak u kazalištu kreacija, svaki odnos počinje da bude svježi i izvajanjem do te mjere da ta predstava živi svojim životom i postaje na neki način mnogo slojevitija i zanimljivija.

Posjećivali ste Susrete i ranije, a ove godine vam je pripala čast da na neki način zatvorite ovogodišnje Susrete, bar što se tiče natjecateljskog dijela. Koliko vam to znači?

Znači puno. Znate, mi nekako Brčko i čitav ovaj festival doživljavamo kao nešto svoje lično iako je to vremenom postao festival koji okuplja najbolje predstave u cijeloj regiji. Već dugo dolazim na ovaj festival i s Narodnim i Dječjim pozorištem i iskreno sam veoma sretan što se ovako jedan veliki kazališni događaj razvija i razvio se već na takav način, što ima tako dugu tradiciju i nadam se da će biti još bolji.

Nakon sjajno izvedene predstave, publika vam je poklonila ogroman aplauz, ovacije su bile zadržavajuće.

To je ono što je u suštini najveća nagrada i najveći osjećaj. Iskreno, mnogo smo mi truda uložili u sve ovo, pogotovo kad vidite ovu ozbiljnu scenografiju, mnogo je truda oko montaže scenografije, mnogo je truda nas koji smo samo u par trenutaka uveli i te životinje i mnogo je truda uloženo da se te životinje pojave i urade svoj zadatak. Tako da je i to zanimljivo na neki način koliko svi ljudi ulože truda i energije i rada. Počašćeni smo reakcijom publike i hvala puno svima na lijepim komentarima i ovacijama.

ЧАСОПИС СУСРЕТИ – ДРАГОЦЕН КОФЕР РАСКОШНОГ И РАЗНОВРСНОГ САДРЖАЈА

У оквиру ПРАТЕЋЕГ ПРОГРАМА Сусрета позоришта/pozorišta/kazališta Брчко дистрикта Б и Х синоћ (25. XI) одржана је значајна промоција још значајнијег Часописа за позориште, књижевност и културу „Сусрети”. На добро посебеној промоцији и у присуству гостију, публике а и аутора приложених текстова у часопису, изношене су оцене, импресије и вредносни судови о овој значајној публикацији. Најновији број часописа „Сусрети” који излази четврту годину заредом, представили су чланови редакције Предраг Нешовић, театролог и преводилац и проф. др Срђан Вукадиновић, театролог, и mr. сц. Жарко Миленић, филолог, писац и преводилац.

Часопис „Сусрети” број 2. управо је изашао из штампе у задржаном континуитету. Представљамо га уз Сусрете позоришта/pozorišta/kazališta и то је традиција, јер је сам назив часописа СУСРЕТИ везан за ову манифестацију. Часопис спада у оне обимне са својим садржајем, тематиком и рубрикама као и до сада, и то ми је драго. У наслову пише часопис за позориште, књижевност и културу; дакле на првом месту позориште и театар/kazalište и овај пут доминантно главне рубрике које су посвећене театру. То су рубрике које су посвећене и везане за театар, есеји, теорија и, наравно, драме.

Покретање нових часописа данас се, углавном, доживљава као неизвесна авантура која је осуђена на неуспех. Због недостатка финансијских,

логистичких и инфраструктурних средстава за квалитетан и обухватан рад, стање у КРЕИРАЊУ једног часописа подједнако је тешко као и само стваралаштв. Ипак, верујући у идеју да се решења налазе најчешће тамо где су и сами проблеми, покренут пре две године часопис „Сусрети” траје и доприноси унапређењу укупне позоришне, књижевне и културно-уметничке стварности.

Свако доба има своју уметност а свака уметност (имала је) свој часопис. Часописи су од непорециве важности за уметност, нарочито ону уметност која сведочи о сензибилитету који се тек рађа, програму који настаје, духу времена који је ту, овде и сада. У часописима су се формирала и изражавала естетичка начела, развијале полемике, представљала нова књижевна и ликовна дела, критике, рецензије, запажања, успостављао критеријум.

Овај број часописа тематски је мало више посвећен позоришној уметности будући да се континуитет постојања везује за Сусрете позоришта/kazališta. Наравно, није то само часопис за позориште, постојала је једна бојазан да ће то бити искључиво позоришни чесопис, али није. То је часопис и за књижевност, и за културу. Година излажења четврта, 454 страница са много разних, али и квалитетних рубрика. Морам овде поменути: драма, театар, проза, есеји, поезија, афоризми, Брчко – ствараоци из Брчког. Такође, један блок на више страница – прикази. Прикази разных дела, разных аутора, сем аутора из Брчког, а имали смо и приказе других аутора. Заиста је ово импозантан часопис који се појавио, пре четири године, а он је наставио традицију већ једног претходног часописа, што значи да је редакција наставила истим темпом, истим еланом и истим квалитетом. Часопис излази редовно, што значи да он излази четири пута годишње.

У мноштву свега тога, кроз већ поменута ова поглавља часописа „Сусрети” уочљив је овде веома разноврстан приступ, како у тематици тако и у садржајно родовским одређењима. Сагледавајући одређене теме кроз различите аспекте, уочљив је интердисциплинарни, али и

регионални, чак и интеррегионални карактер овог часописа. Ред је бар да знамо шта наши суседи који деле исти занат, исту муку и исту љубав и страст раде. Једино на тај начин можемо да од нашег „пустог полуострва” направимо потконтинент. На тај начин овај часопис служи као свјеврсни преглед и као својеврсна литература онога што се дешава у сferи театра, књижевности и многих других културних и уметничких садржаја и догађаја. Часопис „Сусрети” представља широку садржајну пслету коју осим оригиналних радова чине и прегледни чланци о модерним токовима у областима које третира на својим страницама. Чак и оне теме које имају известан историјски карактер у часопису су представљене на један нови начин, исчитане су сасвим другачије него што би то био случај да се пратила само одређена историјска фактографија и чињенице онако како су оне показане. Вредносне норме у театру, у драми, у књижевности и свеопште у култури стално су присутне у овом часопису из броја у број. Због тога су текстови који се објављују увек живи, актуелни и интригантни, а кључни фокус је на квалитету објављених садржаја на чemu сигурно теба истрајати. Заправо, то је нека водиља редакције часописа која је, интернационална из целокупног јужнословенског простора. У сваком случају та бројна редакција са заиста репрезентативним ауторима, пре свега у драмском писању и у драмском стварању, даје једну наду да овај часопис може још боље, може још више, и да се тај квалитативни ниво никако не сме запоставити зарад неког другог интереса – који би га у сваком урушио.

Драме заузимају пуно простора, али наш часопис је обиман и може да објави у једном броју и више од једног драмског. Ту су рубрике као и до сада – поезија, проза, есеји, прикази и што бих истакао да је од значаја, а то је рубрика посвећена ауторима из Брчког. То су аутори који су врло активни, везани за Књижевни клуб, а неки и тематски пишу о Брчком.

Часописом руководи Редакција на челу са главним и одговорним уредником Јаком Амицићем а најважнију улогу у стратешком промишљању и усмеравању рада има Уредник Жарко Миленић и Редакција часописа у којој се налазе компетентни представници домаће и иностране уметничке заједнице. Посебно истичемо амбицију усмерену ка остваривању већег степена интеракције између

часописа и заинтересоване јавности. Проверена чињеница је да Редакција, самим тим и „Сусрети”, у свом исходишту имају импликације на свет стваралаштва. Охрабриваће и подстицати све појединце који у нама виде достојне партнere, или могућности да сарађујемо, да нам се јаве. Отворени за сарадњу која доприноси остваривању заједничких циљева а тиме и креативном стваралаштву које нам је у овом времену веома потребно. Верујући да се напредак укупног стваралаштва темељи, између остalog, и на иновацијама и учењу, наш допринос уградијемо управо у те вредности. Уређивачка концепција „Сусрета” фокусирана је највећим делом на теме из позоришног, књижевног и културног стваралаштва и базира се на информативној, афирмативној и едукативној основи. Овај и овако конципиран часопис „Сусрети”, раскошног и разноврсног садржаја одиста оправдано заузима репрезентативну улогу и представља веродостојан, пресек домаће и светске сцене, како њеног сценског и списатељског, тако и теоријског сегмента. За кратко време свог излажења (само четири године) часопис „Сусрети”, био је и остао централни хроничар који настоји да окупи проверене вредности позоришта, књижевности и културе. Своју мисију је остваривао и остварује са великим успехом.

На крају,

„Сусрети” ће, колико год то буде могуће, излазити квартално (пролеће – лето – јесен – зима) и доносиће прилоге најзначајнијих савремених аутора из нашег региона, као и важних писаца из целог света – посебно књижевности оних народа које не познајемо најбоље. Надамо се да ћемо оправдати поверење аутора прилога у овом броју часописа и да ће сарадњу са нашим часописом наставити и у будућности. Жеља нам је, свакако, да придобијемо и нове ствараоце, како би наредни бројеви часописа „Сусрети” били још разноврснији и занимљивији.

Читајте „Сусрете”.

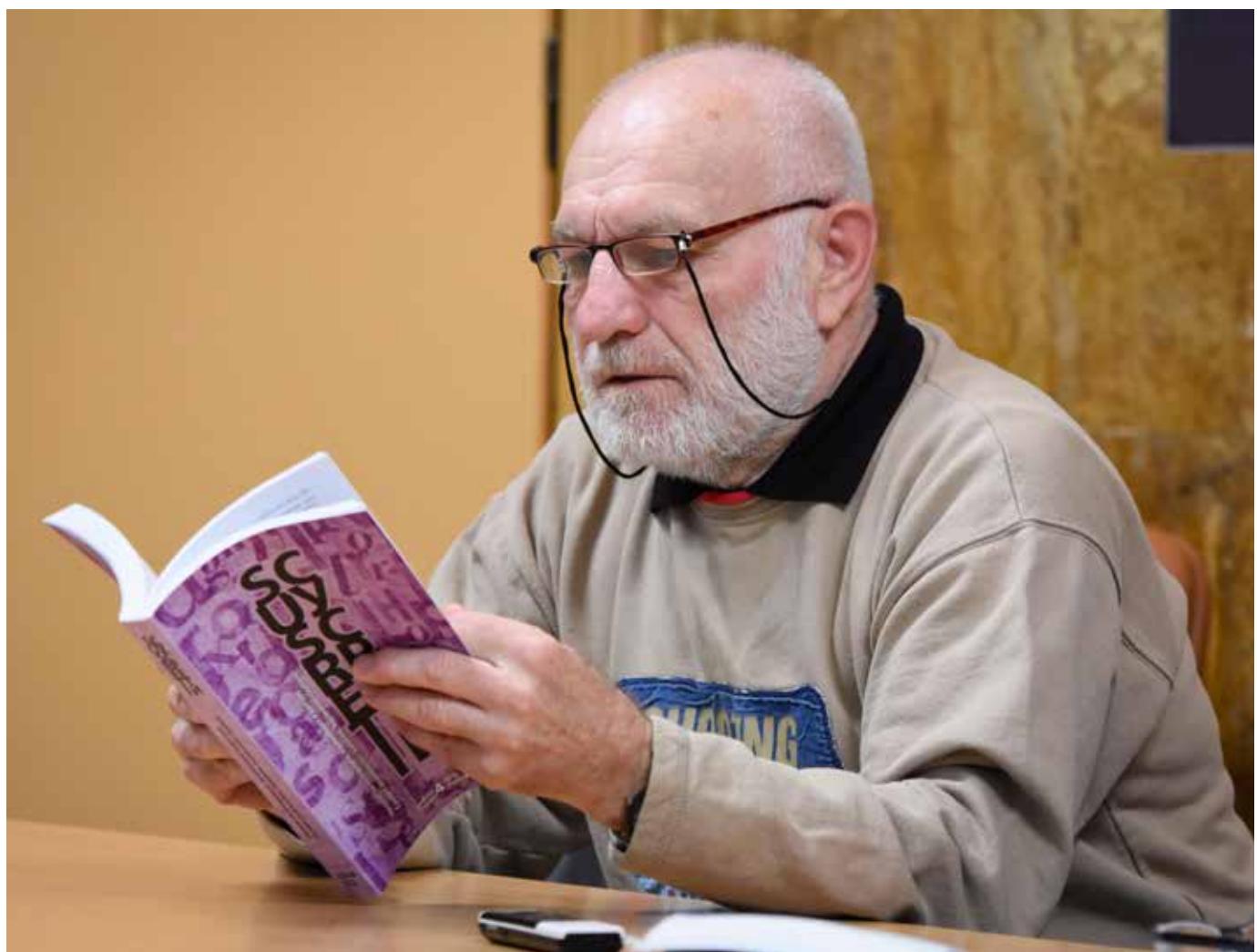
Јавите и својим пријатељима да постојимо.

Наравно, своје текстове, као и примедбе и сугестије можете доставити на адресу редакције.

ČASOPIS „SUSRETI“ SU NAŠE REGIONALNO BOGTASTVO

Zadnje večeri regionalnih 38. Susreta pozorišta/ kazališta Bosne i Hercegovine u Brčko distriktu BiH, u Off programu upriličena je promocija novog dvobroja regionalnog časopisa „Susreti“. Časopis su predstavili prof. dr. Srđan Vukadinović, član redakcije internacionalne redakcije časopisa „Susreti“ i Predrag Nešović, dramaturg iz Niša koji je jedan od najaktivnijih autora i prevodilaca u časopisu.

Piše: Suvad Alagić

Prof. dr. Srđan Vukadinović: „Pa u svakom slučaju dviye su makar osnovne funkcije časopisa. To je da je časopis jedna komunikativna veza, jedan komunikativni spoj između svega onoga što se dešava kada je u pitanju region, ali i šire, pogotovo kada su u pitanju ove tri ključne sfere kojima se on bavi i one

su naglašene na njegovim koricama, a to su pozorište, književnost i kultura.

A s druge strane to treba da bude kao neka riznica, kao neka baština svega onoga što se nalazi u ovim umjetničko-kulturnim oblastima, naravno i drugo vezano za koncepciju časopisa „Susreti“, nebitno da li se to tiče samog Brčko distrikta BiH, ovog Festivala, ili i mnogo šire u vezi nekakvih dešavanja koje

имамо оvdje као темате, и руске и словеначке драме, и још mnogo тога другог из различитих земаља, пoneблja, култура, jer sam часописdaleko prevazilazi granice ovog reiona.“

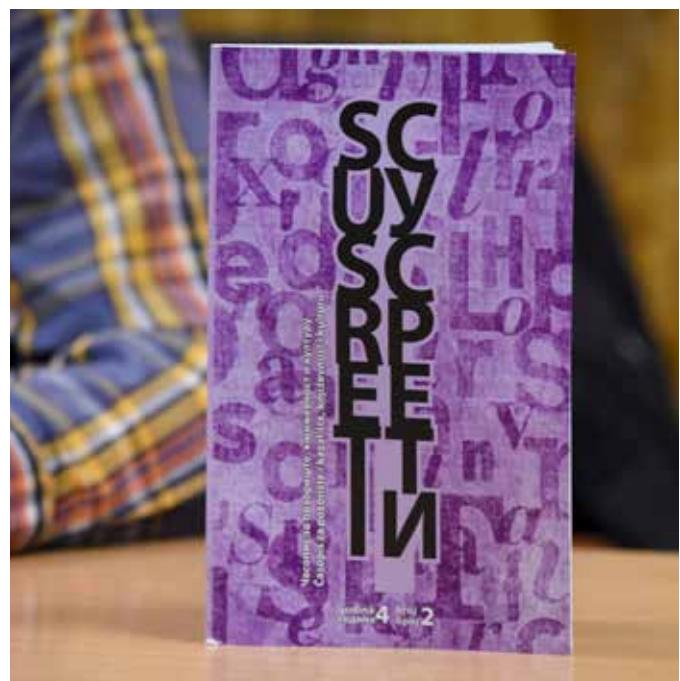
Predrag Nešović, dramaturg: „Нajvažnije je da je ovo часопис као што и пиše на корицама, за pozoriште, književnost i kulturu. Znači, ово nije чисто pozorišni часопис и не treba ni kod koga u Brčkom да постоји bojazan да se on pretvori u чисто pozorišni часопис, jer ће se on zanimati i za sve ове уметности које су ovom gradu u ekspanziji i oduvek su постојале i заista su na jednom zavidном nivou.

„Susreti“ su часопис који је bogat sadržajно i bogat kvantitativno, jer рекао сам то на представљању већeras, има 454 stranice i то је заиста impozantan broj.

Značaj ovog часописа је doista veliki.

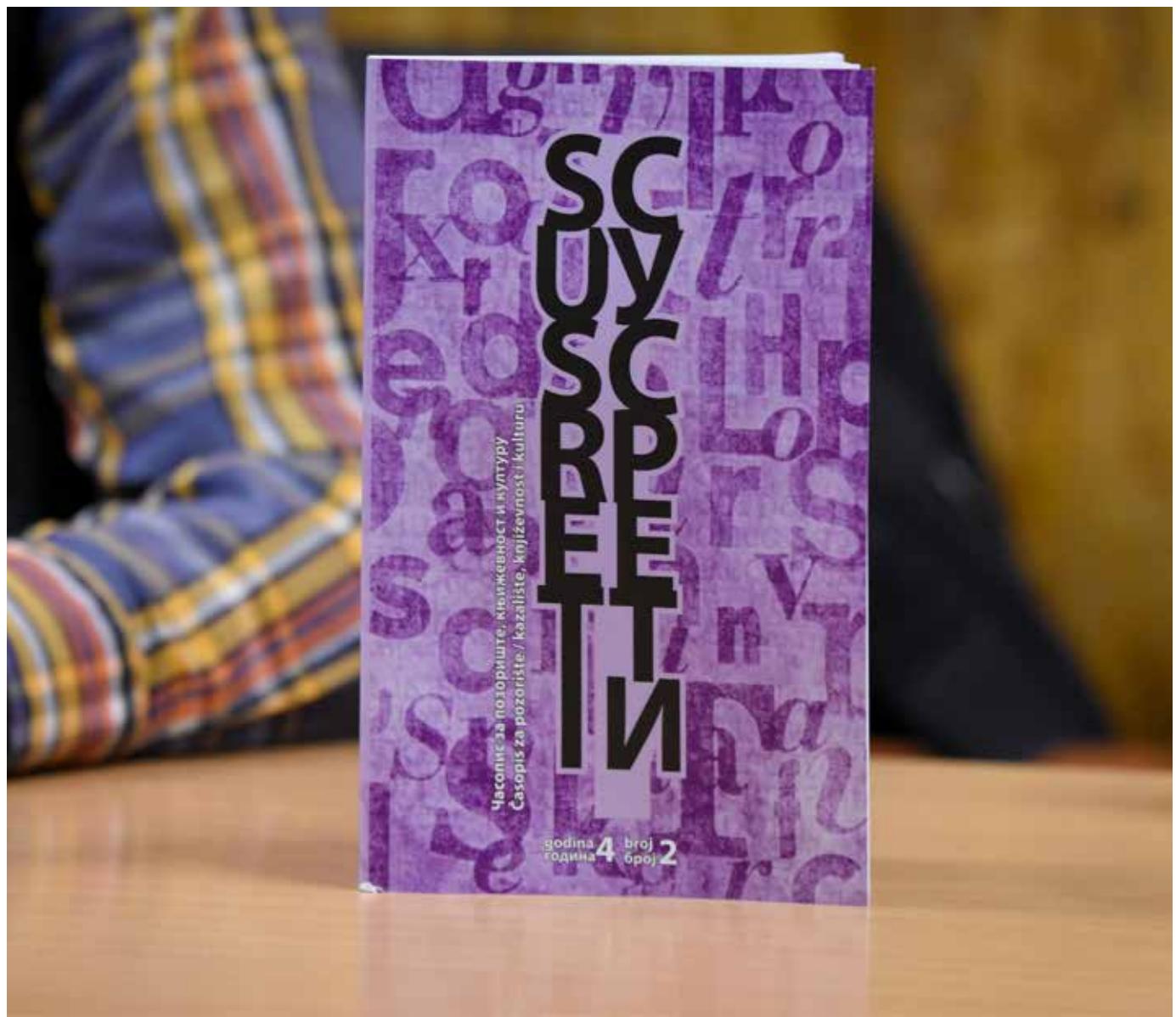
Kad sam говорио о часопису „Susreti“ ljudima u Jagodini, они су исте године покренули

часопис uz festival i on se zove „Komedija“, s tim što su oni u lošoj materijalnoj situaciji nego ovdje i taj часопис u Jagodini izlazi jednom meseчно, u martu“.

NOVO ČITANJE SADRŽAJNIH SEGMENTA I ČASOPIS „SUSRETI“

Časopis za pozorište, književnost i kulturu „Susreti“ je poseban i nezaobilazan segment Festivala pozorišta/kazališta u Brčko distriktu BiH. Uobičajno je da se tokom trajanja i dešavanja na festivalskoj pozornici promoviše i po jedan broj ili dvobroj ovoga časopisa.

Pišu: *Srdjan Vukadinović, Jakov Amidžić*

Uz kazališna dešavanja čitanje i promovisanje tekstova iz časopisa je jedno novo doživljavanje i poniranje u sadržinsku bit objavljenih tekstova, a pogotovo onih koji se tiču drame ili teatra. Naravno ni ostala specifična poglavlja nisu ništa manje zanimljiva.

Inače, u godini kada se organizuju XXXVIII Susreti pozorišta/kazališta u Brčkom je četiri godine izlaženja ovoga časopisa. U okviru pozorišnog Festivala predstavljen je broj 2, za 2021.godinu.

Uobičajno segmentiran ovaj broj časopisa sadrži trinest poglavlja u svom obuhvatu. Prva dva dijela su posvećena monodrami i teatru. Druga dva dijela su

tematski posvećena ruskom piscu Andreju Platonovu i klasiku beloruske književnosti Janku Kupali. Zatim, tu je poglavlje "Osman i Zora", o pjesniku Osmanu Đikiću u kome se objavljuje poetska drama "Đaurko moja", po motivima iz biografije ovog pjesnika. Slijede uobičajna poglavlja: Proza, Esej, Pjesnikinje, Bajka, Brčko, Intervju, Aforizumi i Prikazi.

U prvom sadržinskom segmentu koji je naslovjen „monodrana“ objavljen je, pored ostalih, i tekst Miroslava Belovića „Milena Pavlović Barili“. Radi se o monodramskom tekstu o poznatoj slikarici i nešto manje znanoj pjesnikinji. Ovaj tekst je igran u Jugoslovenskom dramskom pozorištu u Beogradu, zatim na televiziji, u izvođenju Maje Dimitrijević.

U dijelu koji se tiče teatra objavljena su četiri rada. U prvom radu o produksijskom modelu danskog pozorišta govori se o jednom od najbolje organizovanih produksijskih modela u Evropi i svijetu. Društveni ambijent Danske je u kvantitativnom smislu najmanji u Skandinaviji. Kako po teritoriji, tako i po broju stanovnika. Međutim, danski kazališni model je jedan od najspecifičnijih i najizgrađenijih u Evropi. To nije ni čudo ako se ima u vidu da on preuzima u svom produksijskom i kreativnom biću ono najbolje iz engleskog, njemačkog i francuskog pozorišnog modela. Ugrađujući standardne dugotrajuće produksijske konstante u svom modelu, Danska je tako nešto nadopunila i svojim kvantitativnim obilježjima, kao i onim jezičkim i dramološkim.

Kroz vrijeme traganja, koje su oblikovali i usponi, ali i relativno blagi padovi, u Danskoj se konstituisao i razvio jedan moderan model teatarske produkcije koji dovodi u svojevrsni balans stalne potrebe publike i nove eksperimentalne forme teatra i kazališne produkcije.

Drugi rad poglavlja o teatru bavi se norveškim kazališnim modelom. Konotacije jednog kazališnog modela i na druge forme scenskih umjetnosti u evropskom prostoru najbolje se oslikavaju kroz norveški kazališni produksijski model. Kroz vrijeme je težnja bila u Norveškoj da se prvenstveno izgradi produksijski model koji će biti održiv. U skladu sa nordijskom filozofijom života koja je prisutna u svim sferama egzistencijalnog i radnog djelanja izgrađen je model koji počiva na izuzetno visokim subvencijama države što je jedan od rariteta. Za razliku od danskog kazališnog modela, onaj u Norveškoj se ne zasniva toliko na razvijanju eksperimentalnog i amaterskog pozorišta, već je više usmjeren, pored poz-

rišne, na razvoj operne i baletne scenske umjetnosti. Producčijski kazališni model Norveške predstavlja izuzetno stabilnu strukturu u repertoarskom, organizacionom i finansijskom dijelu koja je iznjedrila značajan broj predstava i protagonisti specifične kazališne škole i poimanja teatra.

Antička drama od studentske inscenacije do profesionalne kazališne produkcije je tema trećeg rada ovog poglavlja. Tragedija po antičkim motivima je određeno dramsko djelo koje postoji od perioda Eshila, Sofokla i Euripida, te netom nakon njihovog „odlaska sa scene“. Kao žanr tragedija se razvijala u zavisnosti od epoha, preko Vergilija, zatim kasnije Šekspira, Rasina, Getea, pa sve do savremenih iščitavanja tragedija po antičkim motivima, kakve su "Antigona" i "Medeja" Žan Anuja, "Muve" Žan Pol Sartra, "Antigona" Bertolda Brehta, do Milerovih "Medeje" i "Filokteta".

Imajući u vidu značaj i složenost rada na inscenacijama dramskih tekstova koji su nastali po antičkim motivima jako zanimljivo je razmotriti i analizirati predstave koje su bazirane na pomenutoj tekstualnoj potki, a koje su producirane u prvim decenijama trećeg milenijuma. Iz takvih relacija moguće je, na jednoj strani, zaključiti o interesovanju za antičku dramu, a na drugoj o stvaralačkim kapacitetima protagonista da se uhvate u koštač i na scenu iznesu teret i svu višeslojnost ovih drama. Još veću pozornost izazivaju situacije u kojima su predstave po antičkim motivima nastale kao rad studenata na visokim školama dramskih umjetnosti, a iste kasnije producirane na scenama akademskog, odnosno profesionalnih teatara. Spoj akademskog i profesionalnog kazališnog ambijenta tvori posebnu kreativnu simbiozu koju odlikuju posvećenost, energija i kreacija da se do kraja dovede jedan složeni dramski poduhvat kakav je rad na komadima sa antičkim motivima.

I četvrti, poslednji, rad ovog poglavlja obrađuje temu o bosanskohercegovačkoj drami na češkim scenama. Pored navedenih poglavlja izuzetnu pažnju zaslužuju i druga poglavlja časopisa „Susreti“ koji predstavljaju svojevrsni hod po različitim temama, sadržajima, vremenima i prostorima. Tekstovi i poglavlja u ovom časopisu su put kroz raznorodnu kazališnu, književnu i kulturnu baštinu, sa kojom ima priliku najšira stručna i šira javnost da se upozna.

OKRUGLI STO

Našavši se pred „zidom“ u romanu „Derviš i smrt“ Ahmed Nurudin otkriva sve duhovne prepreke i moralna previranja inherentna ljudskom biću. Izuzetno dobro zapaža, analitičan je i u pogledu sebe i u pogledu drugih, pa svaku sitnicu rastavlja na najmanje dijelove, baš kao i Meša Selimović dok piše svoje remek djelo.

Piše: Kristian Bilić

Univerzalnost iskaza o ljubavi, ljudskim strastima, borbi dobra i zla, ljudskosti i bestijalnosti, u romanesknoj strukturi Derviša i smrti Meše Selimovića prikazana je brčanskoj publici posljednje večeri Festivala. A nakon predstave održan je okrugli sto pod dirigentskom palicom vrsnog Dževdeta Tuzlića.

Biser bosanske književnosti roman "Derviš i smrt" potresan je roman s naglašenom psihološkom, filozofskom i lirskom crtom, koji je Meša Selimović napisao dva desetljeća nakon gubitka vlastitog brata.

„Ovaj tekst je uvijek aktuelan i uvijek postoji neka poveznica sa današnjim vremenom. Ono što je različito u odnosu na druge izvedbe su bile dramatizacija, velika čast mi je bila da smo mi izveli novu

dramatizaciju ovog romana. Ovi pokretni zidovi na sceni su tjeskoba glavnog junaka koju doživljava. Ptica i konj opet imaju svoju simboliku, pa na kraju i pijesak, i on ima svoju simboliku protoka vremena i to u velikoj mjeri doprinosi samoj igri aktera.“ –izjavio je Vladimir Đorđević, umjetnički direktor pozorišta nakon predstave.

Klizeći zidovi kroz koje se probijaju glavni i ostali akteri komada ili igranje šaha izvajanim ljudskim glavama, na simboličan način nadopunjavaju moralne dileme, opijenost vlašću i slične pojave svojstvene Selimovićevim likovima.

Kopanje po pijesku u potrazi za grobom Nurudinovog brata ili posipanje pijeska po Nurudinovoj glavi u drugim bitnim scenama, još su neka od odličnih redditeljskih rješenja u pokušaju prikazivanja ljudske nevolje i kompleksnih ljudskih odnosa.

Derviš i smrt turobno je preispitivanje vlastitih idea, ogoljelo od vanjske emocije i svedeno na riječ. Hasan odiše sirovom dobrotom i u jednom dijelu podjseća na Heseove junake. On ne može sa svijetom i apsolutno je svjestan ljudskog licemerja, ali sa druge strane ne može ni bez tog svijeta koji voli uprkos razumu koji mu govori suprotno. Otuda njegov gorki cinizam, smjelost, ali na kraju krajeva, pomalo i paradoksalno, vjera u to da postoji dobro u čoveku. „Meša Selimović i svaki njegov roman su fascinantni. Mi možemo satima ovdje da pričamo o dubinama i da ih tražimo, što i jeste jedan cilj predstave i na kraju će svako doći do nekog svog zaključka. I Meša dok je to pisao pitao se mnoga pitanja. Lik Hasana kojeg igram je tako napisan da iako ima duboka pitanja, duboke misli i promišlja o svemu i konstantno se pita šta je ispravno, koji je ispravan put u životu, na kraju pobijedi taj njegov karakter koji nosi rođenjem.“ - kaže Željko Erkić

Mnogo je šta u životu čega bi čovjek mogao da izgubi, vjeru u sve postojeće i da prosto izludi ili pak da zakorači u tragediju. A da se to ne bi desilo, čovjek mora da nađe neku tačku oslonca, u Boga, u neku ideju, u neku činjenicu, u sebi.

Ključ čovjekove sreće i opstanka sadržan je u tome koji smo put odabrali... Ako čovjek podje putem osvete, moći i mržnje, nema mu spasa (uvijek je na gubitku). Život ima jedino smisla ako se pronađe put dobrote, ljubavi i plemenitih ciljeva, ako se čovjek okreće čovjeku i u njemu pronađe sebi bliskog.

„Meša je, čini mi se, oslikavao muški svijet, Kadinica je jedini ženski lik u muškom svijetu i nekako ona se bori za svoje mjesto tu i ne preza od sredstava da bi došla do cilja. Njen cilj je moć, pozicija, novac, čak je u stanju i da brata zbrisne s puta da bi došla na tu poziciju za koju smatra da joj pripada. Likovi koje je Meša slikao su nekako prolazni, naročito boje koje slika Kadinicu su teške i crne.“ - kazala je glumica Anja Ilić

Muzika, kostimi i ostali segmenti predstave, pored svega gorerečenog, takođe nisu prepusteni slučaju, a glumačka podjela je takva da pored aktivnih glumaca NP RS na sceni igra desetak studenata banjalučke Akademije umjetnosti.

„Cijela priča ima dva puta, jedan put je filozofski koji je lično moj, koji je doživljavanje njegove ličnosti koju sam davno pročitao i onako kako sam ga tad razumijevao u nekim davnim vremenima to duboko negdje živi i dođe dan da da to i radim i onda to nekako izlazi iz vas. I drugi put koji je veoma važan, to je kako smo na sceni sve to materijalizovali. Moram da se poklonim ovom pozorištu jer se nismo kreativno cjenkali, da tako kažem.“ - Valentin Svetozarev, scenograf.

Roman “Derviš i smrt” Meše Selimovića, prerasta vrijeme i prostor konkretnog lokaliteta o kome govori. On odiše poezijom melanholičnog postojanja, poezijom življenog života. Nemir života i preobražaj ličnosti učenog derviša Ahmeda Narudina sadrže osnovnu poruku romana. Roman poručuje da je čovjekova sudbina u samopotvrđivanju kroz borbu i osvajanju novih, makar i najsitnijih prostora slobode. A nije slučajno da je glavni lik, šejh Ahmed Nurudin, pripadnik mevlevijskog derviškog reda, reda koji se zasniva na ljubavi. Upravo ovaj detalj krije najviše intrigie i potiče na daljnje razmišljanje.

Na margini (ne)održanih okruglih stolova

— OVO NIKAD NIGDJE NIJE BILO —

Odvajkada su ljudi imali potrebu da budu okrenuti prema izuzetnim stvaraocima, tragali za načinima proniknuća u ono što rade i govore, njihove riječi citirali u mnogim svakodnevnim prilikama. Jedan od najcitanijih na prostoru Balkana, ako ne i šire, bez sumnje je Meša Selimović, ponajviše kad je riječ o romanima „Derviš smrt“ i „Tvrdjava“. A baš dramatizacijom Mešinog romana „Derviš i smrt“ okončana je takmičarska sezona 38. Susreta pozorišta/kazališta u Brčkom, održan je i okrugli stol na kome su se pojavili protagonisti istoimene predstave, govorili o razlozima da je igraju, o važnosti igre, porukama koje predstava nosi u sebi...

Piše: Dževdet Tuzlić

Jer poruke koje nose predstave, poput „Šindlerovog lifta“, „64“, „Sedam strahova“ i „Derviš i smrt“ trebale bi biti najvažnije lekcije svijetu koji je na rubu moralne i svake druge provalije.

A nekoliko pozoršnih kuća, učesnica ovogodišnjeg izdanja festivala, odbijanjem da baš na okruglim stolovima govorile o tome, nisu izabrali najbolji način za suprotstavljanje činjenici koja je pokrenula lavinu dogadjanja na susretima.

Da podsjetim, sve je počelo najavom rediteljice predstave „64“ Alise Stojanović da ne žele eventualne nagrade koje bi dodjeljivao, izmedju ostalih, i glumac Branislav Lečić. Lečić je bio optužen za silovanje glumice Danijele Štajnfeld, nadležne sudske institucije u Srbiji optužnicu odbacile zbog nedostatka dokaza.

Moralna osuda, koja ni do sada nije izostajala, može biti adekvatan nadomjestak toj činjenici. Svoju težinu ima, dakako. Ali se stekao dojam kako oni koji žele još jednom ukazati na oblike zlostavljanja žena, nisu odabrali najbolji način da to čine, putem dopisa i javnih istupa na društvenim mrežama, a ne govorenjem o predstavama i njihovim dometima na samom festivalu, na okruglim stolovima, u olovku i mikrofon medijima koji prate festival, što je bio običaj protekle dvije obnoviteljske decenije Susreta, te na taj način gvore i neprihvatljivosti, u novom slučaju, činjenice o sastavu žirija.

Okrugli stolovi su bili svojevrsna tačka na „i“, razmjena misli o onome što je i smisao igranja i smisao učešća na festivalu.

Nedlaskom, odustajanjem od razgovora, što bi rekao Meša „svi smo na gubitku“.

Pa se dogodilo da je sasvim izvanteatrska tematika bila cijena gubitka. Neki reditelji, glumci, direktori pozorišnih/kazališnih kuća svoj interes su usmjeravali negdje drugdje, time zakinuli atmosferu festivala, zakinuli javnost da

govore o tajnama umnjetnosti, da se razgovora o predstavama.

Zašto smo na gubitku ?

Pa zbog toga što je glumica Hana Selimović ostala bez prilike da bude vrednovana za svoju izuzetnu kreaciju u predstavi „64“ Ateljea 212, zbog toga što mlada glumica Katarina Romac koja je igrala lik Dobre/Paščoke/susjede iz koprodukcijske predstave HNK Split, Dramskog kazališta Gavella i HNK Zadar nije došla u priliku da se raduje vjerovatnoj nagradi za mladu glumicu, što će još neki drugi ostati bez potpunog odjeka svoga umijeća koje su podarili umjetnosti teatara i željeli ga podijeliti i sa brčanskim publikom. Svi koji su odlučili odbiti eventuale nagrade, sreća je, nisu odbili doći i igrati. Što je sjajna stvar, nadomjestak za zbivanja „iza kulisa“.

Razlozi odluke odustajanja teatara i pojedinaca od nagrada ne treba dovoditi u pitanje, svak je reagirao iz svojih razloga, moralnih prije svega. Ali se stvorio utisak da je bilo važnije solidarizirati se sa stavovima na društvenim mrežama, da je važnije osluškivanje medija što će reći promatrajući samo echo onoga što je poremetilo čistu teatarsku atmosferu u Brčkom, nego da odbrane teatar gvorenjem baš na mjestu gdje je boravio uzrok njihovih reakcija. I da tu odlučno kažu NE moralnim neprihvatljivostima.

Zašto nisu prozvali Branislava Lečića „licem u lice“, već sa ugodne distance svojim reakcijama, koliko god da su opravdane, dodavali ulje na vatru. A time je teatar dodatno bio na gubitku. Pravi smisao rada u umjetnosti je kreativna hrabrost koju umjetnici nose u sebi. Moralne granice i okviri u kojima živimo pomjereni su na štetu moralnosti.

Bilo bi važno da se rasprava o neprihvatljivim oblicima nasilja nad ženama upsotavne kao jedna sasvim posebna i velika tema, jedan problem globalnih razmjera kojem se treba posvetiti sustavno, a ne sporadično, kad se pojavi akter te neprihvatljivosti.

Stop nasilju nad ženama, svakako !!!

**38. SUSRETI
POZORIŠTA BIH
BRČKO DISTRINKA BIH**

**38. СУСРЕТИ
ПОЗОРИШТА БИХ
БРЧКО ДИСТРИКТА БИХ**

ДОМ КУЛТУРЕ, МЛАДЕНА МАГЛОВА 1, 76100 БРЧКО, ТЕЛ.: 049/212-803, 220-289
ДОМ КУЛТУРЕ, МЛАДЕНА МАГЛОВА 1, 76100 БРЧКО, ТЕЛ.: 049/212-803, 220-289

NAGRADE STRUČNOG ŽIRIJA

На 38. Susretima kazališta/pozorišta BiH u Brčkom, održanim od 18.11. do 25.11.2021. godine, stručni žiri u sastavu:

1. Branislav Lečić, glumac iz Beograda, Srbija
2. Robert Raponja, redatelj, iz Osijeka, Hrvatska
3. Almir Imširević, dipl.dramaturg, dramski pisac iz Sarajeva, BiH. (odustao od žiriranja)

donio je sljedeću Odluku:

I. Nagrade pozorištima iz BiH

- Nagrada za najbolju **mladu glumicu**, većinom glasova, dodjeljuje se svim djevojčicama: Lana Zeničanin, Tijana Zeherović iz predstave Schindlerov lift za ulogu djevojčica u predstavi „Schindlerov lift“ u produkciji Kamernog teatra 55 Sarajevo.
- Nagrada za najboljeg **mladog glumca**, većinom glasova, dodjeljuje se svim dječacima: Dino Hamidović, Sin Kurt i Isa Seksan za ulogu Dječaka u predstavi „Schindlerov lift“ u produkciji Kamernog teatra 55 Sarajevo.
- Nagrada za muziku, većinom glasova, dodjeljuje se Ireni Popović za predstavu „Schindlerov lift“ u produkciji Kamernog teatra 55 Sarajevo.
- Nagrada za kostim, većinom glasova, dodjeljuje se Ivani Ristić za predstavu „Derviš i smrt“ u produkciji Narodnog pozorišta RS Banja Luka.
- Nagrada za scenografiju, većinom glasova, dodjeljuje se Adisi Vatreš Selimović za predstavu „Schindlerov lift“ u produkciji Kamernog teatra 55 Sarajevo.
- Nagrada za najbolju žensku ulogu, većinom glasova, dodjeljuje se Maji Izetbegović za ulogu u predstavi „Schindlerov lift“ u produkciji Kamernog teatra 55 Sarajevo.

- Nagrada za najbolju **mušku ulogu**, većinom glasova, dodjeljuje se Željku Erkić za ulogu Hasana u predstavi "Derviš i smrt" u produkciji Narodnog pozorišta RS Banja Luka.
- Nagrada za najbolju **režiju**, većinom glasova dodjeljuje se Kokanu Mladenoviću za predstavu "Schindlerov lift" u produkciji Kamernog teatra 55 Sarajevo.
- Nagrada za najbolji **dramski tekst** bosansko-hercegovačkog savremenog pisca, Statua Zlatno pero, nije dodjeljena nagrada.
- **Nagrada za najbolju predstavu** „Zlatna statua vijećnice i grada Brčkog“, većinom glasova, dodjeljuje se predstavi "To nikada nigdje nije bilo" u produkciji Narodnog pozorišta Sarajevo .

II. Gran pri nagrade (Nagrade za sve učesnike)

- Gran pri Susreta za najbolju žensku ulogu, većinom glasova, dodjeljuje se **Anji Šovagović Despot** za ulogu Jakovica-Jako u predstavi "Usidrene" u produkciji Hrvatskog narodnog kazališta Split, Gradsko kazalište Gavela i HNK Zadar.
- Gran pri Susreta za najbolju mušku ulogu, većinom glasova, dodjeljuje se **Slavenu Vidak** za ulogu Tvrko u predstavi „To nikada nigdje nije bilo“ u produkciji Narodnog pozorišta Sarajevo.

Gran pri susreta za najbolju predstavu u cjelini i Statua Gran pri Susreta" dodjeljuje se predstavi "**Schindlerov lift**" u produkciji Kamernog teatra 55 Sarajevo.

**38. SUSRETI
POZORIŠTA BIH
BRČKO DISTRINKA BIH**

**38. СУСРЕТИ
ПОЗОРИШТА БИХ
БРЧКО ДИСТРИКТА БИХ**

DOM KULTURE, MLADENA MAGLOVA 1, 76100 BRČKO, TEL.: 049/212-803, 220-289
ДОМ КУЛТУРЕ, МЛАДЕНА МАГЛОВА 1, 76100 БРЧКО, ТЕЛ.: 049/212-803, 220-289

Na 38. Susretima kazališta/pozorišta BiH u Brčkom, održanim od 18.11. do 25.11.2021. godine, žiri publike u sastavu:

- 1. Anel Šuvalić,**
- 2. Alma Jukan,**
- 3. Lidija Savić ,**
- 4. Anto Basić i**
- 5. Jovanka Radovanović**

donio je sljedeću Odluku:

Nagrada za najbolju žensku ulogu, jednoglasno, dodjeljuje se **Snežana Vidović** za ulogu Bademe Pegaz u predstavi "Sedam strahova", autora Selvedina Avdića u produkciji Bosanskog narodnog pozorišta Zenica .

Nagrada za najbolju mušku ulogu, jednoglasno, dodjeljuje se **Admiru Glamočaku** za ulogu u predstavi "Schinlerov lift ", autora Darka Cvjetića u produkciji Kamernog teatra 55.

Nagrada za najbolju predstavu u cjelini pozorišta/kazališta iz BiH, jednoglasno, dodjeljuje se predstavi "**Derviš i smrt**" autora Meše Selimovića i reditelja Dejana Projkovskog u produkciji Narodnog pozorišta Republike Srpske Banja Luka.